

## ΣΥΣΤΑΣΗ

Στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών

«Ονομαστικά αρχεία επιβατών, ίδρυση και λειτουργία Μονάδας Στοιχείων Επιβατών - Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/681 (ΕΕ L 119 της 4/5/2016 σ.132-149)».

### Α' -ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Με τον παρόντα νόμο ενσωματώνεται στην εθνική νομοθεσία η Οδηγία (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27<sup>ης</sup> Απριλίου 2016 σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στα ονομαστικά αρχεία επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (ΕΕ L 119 της 4/5/2016 σ.132-149). Όπως επισημαίνεται στα σημεία 5 και 7 του Προοιμίου της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/681: «*στόχοι της παρούσας οδηγίας είναι, μεταξύ άλλων, η ασφάλεια, η προστασία της ζωής και ασφαλείας των προσώπων και η δημιουργία νομικού πλαισίου για την προστασία των δεδομένων PNR όταν τα επεξεργάζονται οι αρμόδιες αρχές. (...) Η αξιολόγηση δεδομένων PNR επιτρέπει την ταυτοποίηση προσώπων για τα οποία δεν υπήρχαν υποψίες εμπλοκής σε τρομοκρατική πράξη ή σοβαρό έγκλημα πριν την αξιολόγηση, και πρέπει κατά συνέπεια να εξετασθούν περαιτέρω από τις αρμόδιες αρχές. Με τη χρήση των δεδομένων PNR μπορεί να αντιμετωπισθεί η απειλή της τρομοκρατίας και των σοβαρών εγκλημάτων από διαφορετική οπτική γωνία, πέραν εκείνης που προσφέρει η επεξεργασία άλλων κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Εντούτοις, προκειμένου η επεξεργασία δεδομένων PNR να είναι περιορισμένη στο απολύτως αναγκαίο, η θέσπιση και η εφαρμογή κριτηρίων αξιολόγησης πρέπει να περιοριστεί στην τρομοκρατία και στα σοβαρά εγκλήματα όπου η χρήση τέτοιων κριτηρίων έχει νόημα. Επιπλέον, τα κριτήρια αξιολόγησης θα πρέπει να ορίζονται κατά τρόπο ώστε το σύστημα να ταυτοποιεί όσο το δυνατόν λιγότερους αθώους*».

Η συγκεκριμένη Οδηγία προτάθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2011, σε συνέχεια ρητής αναφοράς του «Προγράμματος της Στοκχόλμης - Μία ανοιχτή και ασφαλής Ευρώπη που εξυπηρετεί και προστατεύει τους πολίτες» του Συμβουλίου στην ανάγκη υποβολής εκ μέρους της Επιτροπής πρότασης για τη χρήση των δεδομένων PNR για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και άλλων σοβαρών εγκλημάτων (βλ. Έγγραφο του Συμβουλίου 17024/09 της 2.12.2009 και ΕΕ C 115 της 4.5.2010, σελ. 1). Με την πρόταση αυτή επιδιώχθηκε η λήψη μέτρων αυξημένης συνεργασίας ανάμεσα στις αρμόδιες για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος αρχές των κρατών μελών, καθόσον τα μέχρι τότε παρεχόμενα μέτρα για τη συλλογή και την ανταλλαγή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μεταξύ των αρχών αυτών και άλλων αρχών (όπως σύστημα πληροφοριών Σένγκεν -SIS, το σύστημα πληροφοριών Σένγκεν δεύτερη γενιάς -SIS II, το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις -VIS και το προβλεπόμενο σύστημα εισόδου/εξόδου), καίτοι χρήσιμα, τείνουν να επικεντρώνονται σε δεδομένα που αφορούν ήδη ύποπτα πρόσωπα.

Η ανωτέρω πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν ήταν η πρώτη στο συγκεκριμένο πεδίο. Ήδη το 2007 είχε υποβάλει η Επιτροπή πρόταση για την έκδοση Απόφασης- Πλαίσιο για τη χρήση των καταστάσεων μετα ονόματα των επιβατών (PNR) με σκοπό την επιβολή του νόμου [βλ. EUCOM (2007) 654 τελικό, 6.11.2007], επί της οποίας είχε επιτευχθεί συμφωνία στις σχετικές ομάδες εργασίας. Μετά όμως τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) την 1<sup>η</sup> Δεκεμβρίου 2009, η πρόταση της Επιτροπής που δεν είχε ακόμα εγκριθεί από το Συμβούλιο, κατέστη παρωχημένη. Η νέα πρόταση Οδηγίας σενέα νομική βάση, με μεγαλύτερη δεσμευτικότητα



και λαμβάνοντας υπόψη τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ετήσιο Νοεμβρίου 2008) και τις γνωμοδοτήσεις του ευρωπαϊκού ελεγκτή προστασίας δεδομένων, της ομάδας προστασίας δεδομένων του άρθρου 29 και του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA).

Η ενασχόληση με τα ονομαστικά αρχεία επιβατών (Passenger Name Record-PNR) και η προστιθέμενη αξία από τη χρήση τους ανέκυψε μετά την 11<sup>η</sup> Σεπτεμβρίου 2001, οπότε συνειδητοποιήσαν οι αρμόδιες αρχές τη διεύρυνση των δυνατοτήτων για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος από τη σύλλογή και την ανάλυση των εν λόγω δεδομένων. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη διαβίβαση δεδομένων PNR στο πλαίσιο της καταπολέμησης σοβαρών μορφών διεθνικά οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, έχουν υπογραφεί συμφωνίες με τρίτες χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, Καναδάς και της Αυστραλίας) οι οποίες περιορίζονται στις αερομεταφορές. Οι συμφωνίες αυτές επιβάλλουν την υποχρέωση στους αερομεταφορείς οι οποίοι συλλέγουν δεδομένα PNR για δικούς τους εμπορικούς σκοπούς, να διαβιβάζουν τα συγκεκριμένα δεδομένα στις αρμόδιες αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, του Καναδά και της Αυστραλίας. Άλλες χώρες, κυρίως, η Νότιος Κορέα και η Ιαπωνία έχουν ζητήσει να διαπραγματευτούν συμφωνίες αυτού του είδους.

Λόγω της αποστολής των δεδομένων PNR αρκετά πριν από την αναχώρηση της πτήσης, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ανιχνεύσουν τυχόν διασυνδέσεις επιβατών με την τρομοκρατία και άλλες σοβαρές μορφές εγκλημάτων και στο πλαίσιο αυτό συνάπτονται συνάπτονται οι συγκεκριμένες συμφωνίες. Συνεπώς, σκοπός κάθε αντίστοιχης συμφωνίας είναι η πρόληψη και καταπολέμηση της τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών μορφών διακρατικού εγκλήματος. Ως αντιστάθμισμα των δεδομένων PNR που παρέχει η ΕΕ, το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας των ΗΠΑ (Department of Homeland Security (DHS)) κοινοποιεί «καθοδηγητικές ενδείξεις» που προκύπτουν από την εκ μέρους του ανάλυση των PNR, στις αρμόδιες αρχές της ΕΕ, στην Ευρωπόλ και στην Eurojust-τόσο ο Καναδάς όσο και οι ΗΠΑ έχουν δεσμευθεί στις αντίστοιχες συμφωνίες τους να συνεργασθούν με την ΕΕ κατά την κατάρτιση του δικού της συστήματος PNR [βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Επισκόπηση της διαχείρισης των πληροφοριών στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, COM (2010) 385, 20.7.2010].

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη συνολική της προσέγγιση έναντι των διαβιβάσεων δεδομένων PNR σε τρίτες χώρες [βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, Επισκόπηση της διαχείρισης των πληροφοριών στο χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, COM (2010) 385, 20.7.2010] υποδεικνύει ότι η συγκεκριμένη διαβίβαση πρέπει να διασφαλίζει ισχυρές εγγυήσεις όσον αφορά την προστασία των δεδομένων και τον πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων, καθώς και να συνάδει προς τις αρχές χάραξης πολιτικών στον τομέα αυτό. Στο πλαίσιο επανεξέτασης της σχετικής προσέγγισης και σε μια προσπάθεια καθορισμού γενικών κριτηρίων που θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση των μελλοντικών διαπραγματεύσεων για τις συμφωνίες PNR με τις τρίτες χώρες η Επιτροπή εξέδωσε σχετική ανακοίνωση με την οποία καταγράφεται μια γενική εικόνα των τάσεων σχετικά με τη χρήση δεδομένων PNR και παρουσιάζονται ορισμένες σκέψεις που μπορούν να χρησιμεύσουν κατά τη διαπραγμάτευση συμφωνιών με τρίτες χώρες [βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, σχετικά με τη γενική προσέγγιση για τις διαβιβάσεις δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR) σε τρίτες χώρες, COM (2010) 492, 21.9.2010].

Τα δεδομένα PNR δεν πρέπει να συγχέονται με τα δεδομένα API (Advance Passenger Information - εκ των προτέρων πληροφορίες σχετικά με τους επιβάτες). Τα δεδομένα API, είναι οι βιογραφικές πληροφορίες που συγκεντρώνονται στην ταινία οπτικής ανάγνωσης του διαβατηρίου και περιέχουν το ονοματεπώνυμο, τον τόπο διαμονής, την ημερομηνία γέννησης και την ιθαγένεια του ενδιαφερομένου. Τα δεδομένα API διατίθενται στις αρχές συνοριακού ελέγχου μόνο για τις πτήσεις που εισέρχονται στο έδαφος της ΕΕ με σκοπό τη βελτίωση των συνοριακών ελέγχων και την καταπολέμηση της παράτυπης μετανάστευσης [βλ. σημ.4 Προοιμίου Οδηγίας (ΕΕ) 2016/681]. Σημειώνεται ωστόσο, ότι η Οδηγία 2004/82/ΕΚ, την οποία ενσωμάτωσε η εθνική μας νομοθεσία με το π.δ.53/2008 (Α'



84) επιτρέπει την εστιασμένη χρήση τυχόν σκοπούς επιβολής του νόμου. Τα δεδομένα αυτά φυλάσσονται από τα κράτη μέλη για ένα επιπλέον έτος. Τα δεδομένα API χρησιμοποιούνται κυρίως για τη διενέργεια ελέγχων ταυτότητας στο πλαίσιο των συνδυασκών ελέγχων και της διαχείρισης των συνόρων, π.χ. σε ορισμένες περιπτώσεις τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται και από τις αρχές επιβολής του νόμου για την ταυτοποίηση των υπαίτιων και των καταζητούμενων προσώπων. Επομένως, τα δεδομένα API χρησιμοποιούνται κυρίως ως μέσο διαχείρισης της ταυτότητας. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό ανά τον κόσμο πάνω από 30 χώρες τα χρησιμοποιούν συστηματικά, ενώ περισσότερες από 40 έχουν αρχίσει να δημιουργούν συστήματα API.

Οι χρήσεις των δεδομένων PNR είναι πολύ διαφορετικές από εκείνες των δεδομένων API, κυρίως επειδή τα δεδομένα PNR περιέχουν πολύ διαφορετικές πληροφορίες. Τα δεδομένα PNR χρησιμοποιούνται κυρίως ως εργαλείο συλλογής πληροφοριών για εγκληματικές δραστηριότητες παρά ως εργαλείο επαλήθευσης της ταυτότητας. Οι χρήσεις των PNR είναι κυρίως οι ακόλουθες: α) εκτίμηση κινδύνου των επιβατών και ταυτοποίηση των «αγνώστων» προσώπων, δηλ. των προσώπων για τα οποία δεν υπάρχει προς το παρόν καμία υποψία, αλλά που θα μπορούσαν ενδεχομένως να παρουσιάζουν ενδιαφέρον για τις αρχές επιβολής του νόμου· β) δυνατότητα κατοχής πριν από τα δεδομένα API, ούτως ώστε οι αρχές επιβολής του νόμου να έχουν στη διάθεσή τους περισσότερο χρόνο για την επεξεργασία, ανάλυση και ενδεχομένως παρακολούθηση· γ) ταυτοποίηση των προσώπων στα οποία ανήκουν συγκεκριμένες διευθύνσεις, πιστωτικές κάρτες κ.λπ. που συνδέονται με ποινικά αδικήματα· και δ) αντιστοίχιση με άλλα δεδομένα PNR για την ταυτοποίηση των συνεργών των υπόπτων, για παράδειγμα με την ανεύρεση των προσώπων που ταξιδεύουν μαζί.

Τα δεδομένα PNR είναι μοναδικά ως προς τη φύση και τη χρήση τους. Η χρήση αυτή μπορεί να είναι:

α) **αναδρομική (ιστορικά δεδομένα):** χρήση σε έρευνες, ποινικές διώξεις, εξάρθρωση κυκλωμάτων μετά τη διάπραξη εγκλήματος. Στις περιπτώσεις αυτές, για να επιτραπεί στις αρμόδιες αρχές να ανατρέξουν αρκετά μακριά στο παρελθόν, απαιτείται ανάλογη περίοδος φύλαξης των δεδομένων από αυτές.

β) **σε πραγματικό χρόνο (τρέχοντα δεδομένα):** χρήση για την πρόληψη ενός εγκλήματος, έρευνα ή σύλληψη προσώπων πριν από τη διάπραξη εγκλήματος ή επειδή έχει διαπραχθεί ή διαπράττεται ένα έγκλημα. Στις περιπτώσεις αυτές, τα δεδομένα PNR είναι απαραίτητα για να μπορούν να γίνουν συγκρίσεις αφενός σε σχέση με προκαθορισμένους δείκτες κινδύνου βασιζόμενους σε αντικειμενικά δεδομένα για να ταυτοποιηθούν οι προηγουμένως «άγνωστοι» ύποπτοι, και αφετέρου σε σχέση με διάφορες βάσεις δεδομένων αναζητούμενων προσώπων και αντικειμένων.

γ) **προληπτική (μοντέλα):** χρήση για την ανάλυση των τάσεων και τη δημιουργία μοντέλων μετακίνησης και γενικής συμπεριφοράς βασιζόμενων σε αντικειμενικά δεδομένα, τα οποία μπορούν εν συνεχεία να χρησιμοποιηθούν σε πραγματικό χρόνο. Για να καθοριστούν μοντέλα μετακίνησης και συμπεριφοράς, οι αναλυτές των τάσεων πρέπει να είναι σε θέση να χρησιμοποιούν τα δεδομένα επί επαρκές χρονικό διάστημα. Στις περιπτώσεις αυτές, απαιτείται ανάλογο διάστημα φύλαξης των δεδομένων από τις αρχές επιβολής του νόμου [βλ. Ανακοίνωση της Επιτροπής, σχετικά με τη γενική προσέγγιση για τις διαβιβάσεις δεδομένων από τις καταστάσεις με τα ονόματα των επιβατών (PNR) σε τρίτες χώρες, COM (2010) 492, 21.9.2010].

Το παρόν σχέδιο νόμου περιέχει ρυθμίσεις για την προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας με τις προβλέψεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/681 (εφεξής «Οδηγία»), αποτελείται από άρθρα και διαιρείται σε κεφάλαια. Τα κεφάλαια απαρτίζονται από : το Κεφάλαιο Α' με τίτλο «Γενικές Διατάξεις» [άρθρα 1), 2), 3), 4) και 5)], το Κεφάλαιο Β' με τίτλο «Ίδρυση και λειτουργία Εθνικής Μανάδος Στοιχείων Επιβατών» [άρθρα 6), 7) και 8)], το Κεφάλαιο Γ' με τίτλο «Συλλογή και ανταλλαγή δεδομένων PNR» [άρθρα 9), 10), 11), 12) και 13)], το Κεφάλαιο Δ' με τίτλο «Προστασία δεδομένων» [άρθρα 14), 15), 16) και 17)] και το Κεφάλαιο Ε' με τίτλο «Τελικές διατάξεις» [άρθρα 18) και 19)].

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

### Άρθρο 1

Με το άρθρο 1 καθορίζεται το αντικείμενο του σχεδίου νόμου και ειδικότερα η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας με την Οδηγία (ΕΕ) 681/2016 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27<sup>ης</sup> Απριλίου 2016 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στα ονομαστικά αρχεία επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (ΕΕ L 119 της 4/5/2016 σ.132-149). Η περιγραφή του σκοπού του νομοθετήματος περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 αυτού κατ' εξαίρεση, προκειμένου να αποτελέσει γενική κατευθυντήρια οδηγία για την ερμηνεία του και να υποβοηθηθεί στο έργο του ο ερμηνευτής και εφαρμοστής των διατάξεων αυτού.

### Άρθρο 2

#### Πεδίο εφαρμογής

#### (Άρθρα 1 & 2 της Οδηγίας)

Με το άρθρο 2 ενσωματώνονται οι προβλέψεις των άρθρων 1 και 2 της Οδηγίας στην εθνική νομοθεσία, καθορίζεται το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου νόμου καθόσον κάνοντας χρήση της διακριτικής ευχέρεια που το άρθρο 2 της Οδηγίας παρέχει, υμνίζεται η εφαρμογή των διατάξεων του σχεδίου νόμου σε πτήσεις εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και σε πτήσεις εκτός της ΕΕ, που προσγειώνονται σε ή απογειώνονται από ελληνικό έδαφος. Σε ένα άρθρο του σχεδίου νόμου αποτυπώνονται οι προβλέψεις των άρθρων 1 και 2 της Οδηγίας, ειδικότερα καθορίζεται το καθ' ύλην αντικείμενο του νόμου δηλαδή η επεξεργασία, συλλογή, χρήση, διατήρηση και ανταλλαγή των δεδομένων που περιέχονται στα ονομαστικά αρχεία επιβατών (PNR) με τα υπόλοιπα κράτη μέλη και προσδιορίζεται το εύρος των πτήσεων από τις οποίες αντλούνται τα εν λόγω δεδομένα μέσω των αερομεταφορέων. Επιπλέον στο δεύτερο εδάφιο ορίζονται περιοριστικά οι σκοποί για τους οποίους μπορεί να γίνει επεξεργασία κλπ. των εν λόγω δεδομένων όπως προβλέπει και το άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας.

Διευκρινίζεται ότι στην έννοια του εδάφους περιλαμβάνεται η χερσαία και η υδάτινη επιφάνεια, προκειμένου να καλυφθούν ακόμα και τα υδατοδρόμια.

### Άρθρο 3

#### Ορισμοί

#### (Άρθρο 3 της Οδηγίας)

Στο άρθρο αυτό περιλαμβάνονται οι ορισμοί της Οδηγίας ΕΕ 2016/681 και επιπρόσθετα και απαραίτητοι ορισμοί για την ευχερή εφαρμογή του παρόντος (ορισμένοι εκ των οποίων αποτελούν επιλογή του εθνικού νομοθέτη). Μεταξύ άλλων, προστίθεται ο ορισμός



της «Ανεξαρτησίας Αρχής», ενόψει έκδοσης των εφαρμοστικών π.δ. του άρθρου 16 του ν.4427/2016, όπως ισχύει.

Επειδή η μινεία πρέπει να γίνει στον ερμηνεί της περίπτωσης γ', δηλαδή αφορά της «ανωνυμότητας μέσω κάλυψης των δεδομένων» ο οποίος περιγράφει μια ειδική διαδικασία που καθιστά αδρά τα τα χρήσιμα δεδομένα PNR και διαφοροποιείται ως λανθασμένα από αντίστοιχες έννοιες που περιλαμβάνονται σε άλλα νομοθετήματα. Επιπροσθέτως, επισημαίνεται ότι στον εν λόγω ορισμό η έννοια του χρήστη είναι ευρεία και περιλαμβάνει τόσο τους χειριστές, όσο και τους διαχειριστές των βάσεων δεδομένων της ΜΣΕ.

Παραπέρα, στον ορισμό της περ. ε' ή μετάφραση του όρου «PassengerNameRecord», από «κατάσταση ονομάτων επιβατών» (όπως περιλαμβάνεται στην ελληνική μετάφραση της Οδηγίας 2016/681), αντικαθίσταται με τον όρο «Ονομαστικό Αρχείο Επιβατών». Η αντικατάσταση αυτή γίνεται διότι η αρχική ελληνική απόδοση του όρου (α) δεν συνάδει με την απόδοση του όρου στην ενσωμάτωση σε μετάφραση του Παραρτήματος 9 «Διευκολύνσεις» της Σύμβασης του Σικάγο σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 άρθρου 191 του ν. 1815/1988, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 9 του ν. 3270/2004 (ΦΕΚ Α' 187) (β) ενδέχεται να παρερμηνευθεί ως ελληνική απόδοση του όρου «PassengerManifest», έντυπο το οποίο αποτελεί πράγματι ονομαστική κατάσταση επιβατών με περιορισμένα πληροφοριακά στοιχεία, οδηγώντας έτσι σε προβλήματα πρακτικής εφαρμογής της Οδηγίας. Άλλωστε μια τέτοια αντικατάσταση γίνεται στο πλαίσιο της ευχέρειας του εθνικού νομοθέτη να παρεμβαίνει σε περιπτώσεις μεταφραστικών λαθών μέσω της αντικατάστασης της λανθασμένης απόδοσης ειδικών όρων με την ορθή και δόκιμη αυτών απόδοση (σημείο 3, σελ. 39 *Εγχειριδίου Εναρμόνισης*, ΓΓΚ, 2013).

Τέλος, προστίθενται στις περιπτώσεις ιβ' και ιγ' ορισμοί που δεν περιλαμβάνονται στην Οδηγία, αλλά κρίνονται απαραίτητοι για την εφαρμογή του σχεδίου νόμου, ειδικότερα προστίθεται ο ορισμός των δεδομένων API, τα οποία συλλέγονται και διαβιβάζονται κατά το π.δ. 53/2008, χωρίς όμως να περιλαμβάνεται στο τελευταίο ορισμός τους. Επίσης, προστίθεται ορισμός της «περιόδου» που αναφέρεται στο άρθρο 16 προκειμένου να αποσαφηνιστεί η έννοια του όρου για τις ανάγκες της συγκεκριμένης διάταξης.

## **Άρθρο 4**

### **Σοβαρά Εγκλήματα**

#### **(Παράρτημα II της Οδηγίας)**

Στο άρθρο αυτό ενσωματώνονται οι προβλέψεις τόσο της περ. 9 του άρθρου 3, όσο και του Παραρτήματος II της Οδηγίας. Σε ένα άρθρο ρυθμίζεται η έννοια του σοβαρού εγκλήματος και απαριθμούνται οι κατηγορίες αξιόποινων πράξεων που περιλαμβάνονται στην έννοια αυτή. Πέραν του ανώτατου ορίου της απειλούμενης ποινής που η Οδηγία θέτει και το οποίο υιοθετείται στο εν λόγω άρθρο, τίθεται ως κανόνας για τη χορήγηση στοιχείων PNR ο αξιόποινος χαρακτήρας των πράξεων (οι οποίες ανταποκρίνονται στο ανώτατο όριο της απειλούμενης ποινής) στο κράτος που αιτείται τη χορήγηση των στοιχείων. Η επιλογή αυτή είναι σύμφωνη με τη νομολογία του ΔΕΕ για την αντίστοιχη διάταξη της Απόφασης Πλαίσιο 2002/584/ΔΕΥ για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (βλ. διάταξη του Δικαστηρίου της 25/09/2015 επί της υποθέσεως C-463/15 PPU, διαθέσιμη σε ιστότοπο [www.curia.eu](http://www.curia.eu)), η οποία αποτελεί τη βάση για την κατάρτιση του Παραρτήματος II της Οδηγίας. Αντίστοιχες είναι και οι ρυθμίσεις στην εθνική νομοθεσία για το Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (βλ. άρθρα 5 και 10 παρ. 2 ν. 3251/2004).

## Άρθρο 5

### Δεδομένα PNR

#### (Παράρτημα Ι της Οδηγίας)

Απαριθμούνται 18 ομάδες δεδομένων που περιέχονται στο Ονομαστικό Αρχείο Επιβάτη (PNR) μιας πτήσης. Τα δεδομένα αυτά συλλέγουν οι αερομεταφορείς κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών τους και οφείλουν να διαβιβάζουν στη Μονάδα Στοιχείων Επιβατών.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β'

### ΙΔΡΥΣΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΜΟΝΑΔΑΣ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΕΠΙΒΑΤΩΝ

## Άρθρο 6

### Μονάδα Στοιχείων Επιβατών (Άρθρα 4 & 20 της Οδηγίας)

Με το άρθρο 6 συνιστάται εθνική Μονάδα Στοιχείων Επιβατών (εφεξής ΜΣΕ) και προσδιορίζονται οι αρμοδιότητες και στελέχωσή της, καθώς και η υποχρέωση της Μονάδας για παροχή στατιστικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (παρ. 3).

Με την παράγραφο 1, συνιστάται στη Διεύθυνση Διαχείρισης και Ανάλυσης Πληροφοριών (εφεξής ΔιΔΑΠ) της Ελληνικής Αστυνομίας, Τμήμα, το οποίο ορίζεται ως Μονάδα Στοιχείων Επιβατών (ΜΣΕ), κάνοντας χρήση της διακριτικής ευχέρειας που το άρθρο 4, παρ. 1 της Οδηγίας παρέχει στα κράτη μέλη. Με τη ρύθμιση αυτή, ιδρύεται και ταυτόχρονα ορίζεται ως εθνική ΜΣΕ, Τμήμα μιας Υπηρεσίας με οριζόντιο αμιγώς επιχειρησιακό χαρακτήρα, αρμόδιας για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.

Η ΜΣΕ επιλέχθηκε να ενταχθεί στην Ελληνική Αστυνομία, διότι αυτή ως Σώμα Ασφαλείας, είναι καθ' ύλην αρμόδια για την πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος, στο πλαίσιο δε αυτό διαχειρίζεται τον πλέον κρίσιμο όγκο της σοβαρής και οργανωμένης εγκληματικότητας και της τρομοκρατίας, σε εθνικό επίπεδο και συνεργάζεται με άλλες Αρχές Επιβολής του Νόμου σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, η Ελληνική Αστυνομία διατηρεί ανάλογες βάσεις δεδομένων και υπάγονται οργανικά σε αυτή Υπηρεσίες με ανάλογες αρμοδιότητες. Άλλωστε, η ίδρυση και λειτουργία αυτοτελούς δομής, εκτός των υφιστάμενων δομών, θα συνεπάγονταν, επιπλέον, πάγια και διαρκή κόστη σε ανθρώπινους και υλικούς πόρους και σημαντικό χρόνο υλοποίησης και θα ήταν αντίθετη με την σταθερή βούληση της πολιτείας και την αναγκαιότητα, με βάση τα δημοσιονομικά δεδομένα, για οικονομίες κλίμακας στο δημόσιο.

Η ΔιΔΑΠ, στην οποία εντάσσεται η ΜΣΕ, αποτελεί πανελλαδικής εμβέλειας αυτοτελή κεντρική Υπηρεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, με συναφή και ανάλογη με τη ΜΣΕ, σε σχέση γενικού προς ειδικό, αρμοδιότητα και αποστολή, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (παρ. 1 του άρθρου 22 του ν. 4249/2014 και παρ. 1 του άρθρου 27 του πδ. 178/2014). Η αρμοδιότητα, αποστολή και λειτουργία της ΔιΔΑΠ εναρμονίζεται απόλυτα με την πρόβλεψη της παρ. 6 του προοιμίου και της παρ. 1 και 2 του άρθρ. 4 της Οδηγίας για αρμοδιότητα της ΜΣΕ στην πρόληψη, ανίχνευση διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων, καθώς και την συλλογή, αποθήκευση, επεξεργασία και ανταλλαγή δεδομένων. Παράλληλα, ικανοποιείται η απαίτηση της παρ. 13 του προοιμίου της Οδηγίας, σύμφωνα με την οποία, τα δεδομένα PNR θα πρέπει να διαβιβάζονται αποκλειστικά σε μία



ενόψει της ΜΣΕ στο κάθε κράτος μέλος, ώστε να εξασφαλιστεί η συνέπεια και να μειωθούν οι δαπάνες των αρμόδιοφυσών. Με την ρύθμιση αυτή η ΜΣΕ αποκτά τον χαρακτήρα μιας υπηρεσίας «μίας στάσης» (one-stop-shop) αναφορικά με τα δεδομένα PNR, με αρμοδιότητες και ρόλο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Επιπρόσθετα, η ΔιΔΑΠ αποτελεί την Κεντρική Αρχή της Ελληνικής Αστυνομίας στον τομέα της συλλογής, αποθήκευσης, επεξεργασίας, ανάλυσης και ανταλλαγής πληροφοριών και στοιχείων, προς το σκοπό της πρόληψης, εξακρίβωσης ή διερεύνησης των αξιοποιώνων πράξεων, (παρ. 8 του άρθρ. 27 του πδ. 178/2014), αποτελώντας ένα διυπηρεσιακού χαρακτήρα Κεντρικό Κόμβο Πληροφοριών (Central Intelligence Hub), που ανταλλάσσει πληροφορίες με τις άλλες υπηρεσίες εφαρμογής νόμου της χώρας, αλλοδαπές αρχές και οργανισμούς. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το θεσμικό της πλαίσιο, αναπτύσσει κλίμα συνεργασίας με όλες τις εθνικές και διεθνείς υπηρεσίες εφαρμογής του νόμου και τις δικαστικές αρχές, η οποία είναι αναγκαία για την συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, σε εθνικό επίπεδο, τις ΜΣΕ των κρατών μελών και την Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), σύμφωνα με τις προβλέψεις της Οδηγίας (άρθρα 4, 6, 7, 9 και 10 της Οδηγίας).

Με τις ρυθμίσεις του άρθρου αυτού, συνιστάται νέα δομή διυπηρεσιακού χαρακτήρα (βλ. παρ. 4, για τη στελέχωσή της), με συγκεκριμένες αρμοδιότητες, ρητά προβλεπόμενες στην παρ. 2, οι οποίες εκτείνονται τόσο στο στάδιο της συλλογής πληροφοριών, όσο και στο στάδιο διερεύνησης αξιοποιώνων πράξεων, με σκοπό την υποβοήθηση της αποστολής των αρμόδιων αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών ή εισαγγελικών αρχών. Η ΜΣΕ αποτελεί μεν Τμήμα της ΔιΔΑΠ, έχει όμως σαφή και διακριτό ρόλο και αρμοδιότητες, σε σχέση με τα υπόλοιπα Τμήματα της Διεύθυνσης. Ειδικότερα, όσον αφορά στο προσωπικό της ΜΣΕ, αυτό, όπως αντίστοιχα και το υπόλοιπο προσωπικό της ΔιΔΑΠ, έχει ιδιαίτερο καθήκον εχεμύθειας (παρ. 4). Η ΜΣΕ μπορεί να στελεχώνεται από αστυνομικό προσωπικό, αλλά και από αποσπασμένο προσωπικό των αρμοδίων αρχών του αρ. 9, ενώ για τα υπόλοιπα θέματα σχετικά με το προσωπικό αυτής (προσόντα, υποχρεώσεις, καθήκοντα), αλλά και την περαιτέρω εξειδίκευση των αρμοδιοτήτων της αλλά και τα μέσα λειτουργίας της, παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για έκδοση σχετικού π.δ.

## **Άρθρο 7**

### **Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων στη ΜΣΕ (Άρθρα 5 και 6 παρ. 7 της Οδηγίας)**

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό (παρ. 1), η ΜΣΕ ορίζει μέλος του προσωπικού της ως Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων (Data Protection Officer - DPO), με αποκλειστική απασχόληση. Η συγκεκριμένη υποχρέωση ακολουθεί την αντίστοιχη ρύθμιση των άρθρων 32-34 της Οδηγίας 2016/680 (EEL 119 της 4.5.2016, σελ. 89-131), αλλά και των άρθρων 37-39 του Κανονισμού 2016/679 (EEL 119 της 4.5.2016, σελ. 1-88). Σύμφωνα με τα ανωτέρω άρθρα, κάθε φορέας του Δημοσίου υποχρεούται να ορίσει Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων ο οποίος έχει ως αρμοδιότητα την εποπτεία της επεξεργασίας δεδομένων που λαμβάνει χώρα από τον φορέα και την υλοποίηση των διασφαλίσεων που σχετίζονται με αυτή. Για ειδικότερες κατηγορίες επεξεργασίας με ιδιαίτερη σημασία, όπως εν προκειμένω η επεξεργασία δεδομένων PNR από τη ΜΣΕ δυνάμει του παρόντος νόμου, επιβάλλεται ο ορισμός ειδικού DPO, ο οποίος δεν πρέπει να συμπίπτει με τον DPO που έχει ορισθεί για τον φορέα στον οποίο ανήκει η ΜΣΕ. Παράλληλα, ο DPO λειτουργεί ως σημείο επαφής τόσο με τα υποκείμενα των δεδομένων όσο και με την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα. Το παρόν άρθρο ρυθμίζει ειδικά τις σχετικές αρμοδιότητες του DPO της ΜΣΕ, οριοθετεί τα εχέγγρα ανεξαρτησίας του και θέτει τα κριτήρια επιλογής του.

Για να είναι σε θέση ο DPO να ασκήσει αποτελεσματικά τις αρμοδιότητές του, απολαύει πλήρους ανεξαρτησίας κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων και καθηκόντων του, χωρίς να υπόκειται σε έλεγχο από την ιεραρχία ή να είναι αποδέκτης δυσμενούς αντιμετώπισης για τις γνώμες και προτάσεις που διατυπώνει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Επίσης, ο DPO έχει πρόσβαση σε όλα τα δεδομένα που επεξεργάζεται η



ΜΣΕ(α) και ο DPO αποτελεί ενιαίο σημείο επαφής για την ΜΣΕ, σχετικά με το έργο ή την πολιτική που συνδέονται με την επεξεργασία δεδομένων PNR, με τα υποκείμενα των αλλαγών αυτών, τα οποία μπορούν απευθείας να επικοινωνούν μαζί του (παρ. 3).

Η συλλογή του DPO γίνεται με κριτήριο τα επαγγελματικά του προσόντα και τις τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες στον τομέα της προστασίας δεδομένων (παρ. 4). Η ΜΣΕ πρέπει να ενημερώνει αμέσως την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΧ) για το πρόσωπο που έχει ορισθεί ως DPO, καθώς και για τα στοιχεία επικοινωνίας του καθώς το πρόσωπο αυτό αποτελεί το σημείο επαφής της ΜΣΕ με την ΑΠΔΠΧ (παρ. 5).

Τέλος, ο DPO λειτουργεί ως σημείο επικοινωνίας με την ΑΠΔΠΧ και συνεργάζεται με αυτή για θέματα επεξεργασίας δεδομένων, μάλιστα μπορεί να παραπέμπει σε αυτή θέματα, εφόσον θεωρεί ότι η επεξεργασία δεν ήταν νόμιμη (παρ. 6). Η δυνατότητα αυτή παρέχεται προκειμένου να διασφαλίζεται η ουσιαστική προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων, αλλά και να ασκεί πληρέστερα τον εποπτικό της ρόλο η ΑΠΔΠΧ για την επεξεργασία των δεδομένων στην ΜΣΕ.

## **Άρθρο 8**

### **Επεξεργασία των δεδομένων PNR (Άρθρο 6της Οδηγίας)**

Με το άρθρο 8 ρυθμίζεται η επεξεργασία των δεδομένων PNR, ως μια σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με τη βοήθεια αυτοματοποιημένων μεθόδων σε ένα σύνολο δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που περιλαμβάνει τη συλλογή, καταχώριση, οργάνωση, αποθήκευση, προσαρμογή ή τροποποίηση, ανάκτηση, αναζήτηση, χρήση, ανακοίνωση με διαβίβαση, διάδοση, συσχέτιση ή συνδυασμό. Προσδιορίζονται οι σκοποί της επεξεργασίας, στην αξιολόγηση και ταυτοποίηση επιβατών που πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερα, στην απάντηση σε αιτιολογημένο αίτημα αρμόδιων αρχών και στην ανάλυση δεδομένων PNR για την επικαιροποίηση ή τη δημιουργία κριτηρίων που θα χρησιμοποιούνται στις αξιολογήσεις, εξειδικεύονται οι δυνατότητες της ΜΣΕ κατά την αξιολόγηση των επιβατών, οριοθετούνται τα προκαθορισμένα κριτήρια, καθιερώνεται μη αυτοματοποιημένος έλεγχος για κάθε θετικό αποτέλεσμα που προκύπτει από αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων PNR και η διαβίβασή τους στις αρμόδιες αρχές και οριοθετείται ο χώρος επεξεργασίας και οι συνέπειες των αξιολογήσεων.

Στην παράγραφο 1 ορίζεται η αποκλειστική αρμοδιότητα της ΜΣΕ στη συλλογή των δεδομένων PNR, τα οποία συγκεντρώνουν οι αερομεταφορείς κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών τους και υποχρεούνται να διαβιβάζουν ηλεκτρονικά, με τη μέθοδο της προώθησης (pushmethod) στη ΜΣΕ (σύμφωνα με τα άρθρα 10 και 18). Με τη μέθοδο αυτή, όπως άλλωστε επισημαίνει και το σημείο 13 του προοιμίου της Οδηγίας, τα δεδομένα PNR θα πρέπει να διαβιβάζονται αποκλειστικά σε μία και μόνη ΜΣΕ στο κάθε κράτος μέλος, ώστε να εξασφαλίζεται σαφήνεια, να μειώνονται οι δαπάνες των αερομεταφορέων και να παρέχονται επαρκείς εγγυήσεις αναφορικά με την ασφάλεια και οργάνωση της επεξεργασίας αυτών. Εξάλλου η ίδια η Οδηγία θεωρεί ότι η μέθοδος της προώθησης προσφέρει υψηλότερο επίπεδο προστασίας των δεδομένων (σημ. 16 του προοιμίου της Οδηγίας).

Σε περίπτωση που τα δεδομένα που διαβιβάστηκαν στη ΜΣΕ από τους αερομεταφορείς περιλαμβάνουν και άλλα δεδομένα, εκτός από τα περιοριστικά αναφερόμενα στο άρθρο 5, η ΜΣΕ έχει ρητή υποχρέωση να τα διαγράφει αμέσως και μόνιμα μετά την παραλαβή τους, ως μη προβλεπόμενα στο ανωτέρω άρθρο και μη αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού της Οδηγίας και του παρόντος νόμου στην πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων.



Στην παράγραφο 2 προσδιορίζονται επακριβώς και αποτελεσματικά οι σκοποί της επεξεργασίας, η οποία είναι ενόχληση προς τους ειδικούς σκοπούς ασφάλειας που επιδιώκει η Οδηγία. Ο πρώτος αφορά στην αξιολόγηση των επιβατών πριν από την προγραμματιζόμενη άφιξη σε ή αναχώρηση από τη χώρα, προκειμένου να καταστεί εφικτή η ταυτοποίηση των προσώπων που πρέπει να εξεταστούν λεπτομερέστερα από τις αρμόδιες αρχές του άρθρου 9 και, εφόσον απαιτείται, από την Europol, σύμφωνα με το άρθρο 12, επειδή ενδέχεται να διέπραξαν ή να συμμετείχαν στη διάπραξη τρομοκρατικής πράξης ή σοβαρού εγκλήματος ή να προβούν σε αντίστοιχες πράξεις μελλοντικά.

Ο δεύτερος αναφέρεται στην επεξεργασία από τη ΜΣΕ προκειμένου να ανταποκριθεί σε αίτημα των αρμόδιων αρχών, για τη χορήγηση και την επεξεργασία δεδομένων PNR, είτε στο πλαίσιο της συλλογής πληροφοριών είτε της διερεύνησης του εγκλήματος, προς το σκοπό της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών πράξεων ή σοβαρών εγκλημάτων και γνωστοποίηση στις αρμόδιες αρχές ή κατά περίπτωση στην Europol των αποτελεσμάτων αυτής της επεξεργασίας. Το αίτημα των αρμόδιων αρχών είναι αιτιολογημένο και αναφέρεται σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, ώστε να πληρούνται οι αρχές της αναγκαιότητας και αναλογικότητας. Ο τρίτος σκοπός επεξεργασίας αναφέρεται στην ανάλυση των δεδομένων PNR, ειδικότερα τη χρήση μεθόδων και τεχνικών για την αξιολόγηση των κριτηρίων, έτσι ώστε να επικαιροποιούνται ή να δημιουργούνται νέα, που θα χρησιμοποιούνται στις αξιολογήσεις που διενεργούνται σύμφωνα με την περ. β' της παρ. 3, με σκοπό την ταυτοποίηση κάθε προσώπου που μπορεί να διέπραξε ή να συμμετείχε στη διάπραξη τρομοκρατικής πράξης ή σοβαρού εγκλήματος, ικανοποιώντας έτσι την επιταγή της Οδηγίας τα κριτήρια αξιολόγησης να ορίζονται κατά τρόπο ώστε το σύστημα αυτόματα να ταυτοποιεί με μεγαλύτερη ακρίβεια πιθανούς δράστες (παρ. 7 του προοιμίου της Οδηγίας).

Στην παράγραφο 3 προσδιορίζονται και εξειδικεύονται οι δυνατότητες της ΜΣΕ στην περίπτωση επεξεργασίας για την αξιολόγηση της περ. α της παρ. 2. Η ΜΣΕ δύναται να αντιπαραβάλει τα δεδομένα PNR με βάσεις δεδομένων σχετικές με τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων, στις οποίες περιλαμβάνονται βάσεις δεδομένων για πρόσωπα ή αντικείμενα που αναζητούνται ή για τα οποία υπάρχει σχετική καταχώριση, σύμφωνα με τις διεθνείς συμβάσεις, το ενωσιακό δίκαιο και την εθνική νομοθεσία, καθώς και να επεξεργάζεται δεδομένα PNR σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια. Με τη ρύθμιση αυτή ενισχύεται η αποτελεσματικότητα της χρήσης των δεδομένων PNR, με την εξασφάλιση της επιχειρησιακής διαλειτουργικότητας με βάσεις δεδομένων και του διασταυρούμενου ελέγχου που δύναται να οδηγήσει σε συσχετίσεις πληροφοριών ή εντοπισμό άλλων ουσιαστών συνδέσεων μεταξύ πληροφοριών που σχετίζονται με πρόσωπα ύποπτα για διάπραξη ή συμμετοχή σε αξιόποινη πράξη ή τα οποία έχουν καταδικασθεί για τη διάπραξη μιας τέτοιας αξιόποινης πράξης, καθώς και πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν πραγματικές ενδείξεις ή εύλογοι λόγοι για να πιστευτεί ότι πρόκειται να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις. Η αντιπαραβολή και οι συσχετίσεις ή άλλες ουσιαστικές συνδέσεις είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων και την κατ' αυτό τον τρόπο ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας, με στόχο τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων και, κατά περίπτωση, την εξεύρεση συνεργών και την εξάρθρωση εγκληματικών κυκλωμάτων. Παράλληλα, η επεξεργασία σύμφωνα με προκαθορισμένα κριτήρια αξιολόγησης που αφορούν στην τρομοκρατία και στα σοβαρά εγκλήματα, όπου η χρήση τέτοιων κριτηρίων έχει νόημα, περιορίζει την επεξεργασία στο απολύτως αναγκαίο.

Η παράγραφος 4 ρυθμίζει το εύρος εφαρμογής και τις δικλίδες ασφαλείας των προκαθορισμένων κριτηρίων αξιολόγησης, με γνώμονα την απόλυτη αποφυγή διακρίσεων. Τα προκαθορισμένα κριτήρια που καθορίζονται από την ΜΣΕ είναι στοχοθετημένα, αναλογικά και ειδικά, για την αξιολόγηση των επιβατών, σε συνάρτηση με τους σκοπούς της οδηγίας, επανεξετάζονται τακτικά σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, και δεν βασίζονται ποτέ σε ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [έννοια μνημονευόμενη στο άρθρο 10 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680, ΕΕ L119 της 04/05/2016, σελ. 109], ρητά



προσφερόμενων στη διάταξη του σχετικού νόμου. Έτσι, δια των τριών αυτών κριτηρίων διασφαλίζεται ισορροπία ανάμεσα στην αξίωση της Πολιτείας για πρόληψη, ανάχωση, διαπίκνωση και δίωξη τρομοκρατικών ή σοβαρών εγκλημάτων, με στόχο την ενίσχυση της ασφαλούς ασφάλειας της Ένωσης και στη διαφύλαξη των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσώπων, ιδίως των δικαιωμάτων προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Η παράγραφος 5 επιβάλλει τον μεμονωμένο και με μη αυτοματοποιημένα μέσα έλεγχο κάθε θετικού αποτελέσματος αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων PNR, ώστε να εξακριβωθεί κατά πόσον είναι απαραίτητη η παρέμβαση της αρμόδιας αρχής. Με την ρύθμιση αυτή διασφαλίζεται πλήρως ο σεβασμός του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του δικαιώματος στη μη διακριτική μεταχείριση, όπως κατοχυρώνονται στις συνθήκες και τις συμβάσεις που ισχύουν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Στην παράγραφο 6 ρυθμίζεται, σε συνάρτηση με την προηγούμενη παράγραφο, η υποχρέωση της ΜΣΕ για διαβίβαση των δεδομένων PNR των προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί, ύστερα από αξιολόγηση ή τα αποτελέσματα επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, για περαιτέρω εξέταση στις αρμόδιες αρχές του άρθρου 9, μόνο έπειτα από μεμονωμένη επανεξέταση με μη αυτοματοποιημένα μέσα.

Στην παράγραφο 7 προσδιορίζεται ότι η διατήρηση, επεξεργασία και ανάλυση των δεδομένων PNR από τη ΜΣΕ πραγματοποιείται αποκλειστικά σε ασφαλή χώρο αυτής, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ορθότητα και η πληρότητα της επεξεργασίας και να ικανοποιούνται, ήδη από το στάδιο του σχεδιασμού (security by design), όλα τα αναγκαία φυσικά, τεχνικά και οργανωτικά μέτρα για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τυχαία ή παράνομη καταστροφή, απώλεια, απαγορευμένη δημοσιοποίηση, αλλοίωση και παράνομη πρόσβαση ή επεξεργασία κάθε άλλης μορφής, σύμφωνα με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία. Πέραν των ανωτέρω, η επεξεργασία δεδομένων PNR υπακούει στις γενικές αρχές προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (όπως, θεμιτή και σύννομη επεξεργασία, συλλογή για καθορισμένους, ρητούς και νόμιμους σκοπούς και μη υποβολή σε περαιτέρω επεξεργασία κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς τους σκοπούς αυτούς, καταλληλότητα, συνάφεια και περιορισμός της επεξεργασίας αυτών σε ό,τι είναι αναγκαίο για τους σκοπούς αυτής, ακρίβεια και επικαιροποίηση των δεδομένων και πρόβλεψη υποχρέωσης, σε περίπτωση ανακρίβειας, διαγραφής ή διόρθωσης αυτών και διατήρησης σε μορφή που επιτρέπει ταυτοποίηση του υποκειμένου των δεδομένων για διάστημα και εγγύηση της ασφάλειάς τους).

Με την παράγραφο 8, κατά παραπομπή στα ισχύοντα σε επίπεδο ΕΕ, διασφαλίζεται το δικαίωμα προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και το δικαίωμα στη μη διακριτική μεταχείριση, δεδομένου ότι απαγορεύεται ρητά να λαμβάνονται αποφάσεις με δυσμενείς συνέπειες, για συγκεκριμένα πρόσωπα ή που θίγουν σοβαρά τα πρόσωπα αυτά, όπως η άρνηση εισόδου στους πολίτες της Ένωσης και στα μέλη των οικογενειών τους, οι οποίοι έχουν δικαίωμα να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών.

Παράλληλα, ρυθμίζεται η σχέση των συνεπειών των αξιολογήσεων επιβατών σε πτήσεις μεταξύ της Ελλάδος και άλλων κρατών μελών, με την υπαγωγή στις προβλέψεις του κώδικα της Ένωσης σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα αυτής (κώδικας συνόρων του Σένγκεν), ώστε οι συνέπειες αυτές να είναι σύμφωνες με τις προβλέψεις του κώδικα αυτού.



## ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΛΛΑΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ PNR

## Άρθρο 9

Αρμόδιες αρχές  
(Άρθρο 7 της Οδηγίας)

Με το άρθρο 9 καθορίζονται οι αρμόδιες αρχές της χώρας που μπορούν να ζητούν ή να λαμβάνουν δεδομένα PNR ή το αποτέλεσμα της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών από την ΜΣΕ, καθώς και ο σκοπός για το οποίο μπορούν να τα ζητούν-λαμβάνουν, η υποχρέωση κοινοποίησης καταλόγου των αρχών αυτών, ως και κάθε σχετικής τροποποίησής του, στην Επιτροπή, η δυνατότητα δευτερογενούς επεξεργασίας των δεδομένων PNR και των αποτελεσμάτων της επεξεργασίας τους, υπό προϋποθέσεις, από τις αρμόδιες αρχές και η απαγόρευση λήψης απόφασης που έχει δυσμενείς νομικές συνέπειες για συγκεκριμένο πρόσωπο ή που το θίγει σημαντικά, με μόνο κριτήριο το αποτέλεσμα της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων PNR.

Στην παράγραφο 1 προσδιορίζονται περιοριστικά, με γνώμονα το ειδικότερο αντικείμενο της αποστολής τους και τις αρμοδιότητές τους στην πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων, με βάση τις αρχές τις αναγκαιότητας και αναλογικότητας, ως προς την αποτελεσματική εκπλήρωση της αποστολής τους, ως αρμόδιες αρχές να ζητούν ή να λαμβάνουν δεδομένα PNR ή το αποτέλεσμα της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών από την ΜΣΕ, οι υπηρεσίες των αρχών επιβολής του νόμου, η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών, οι εισαγγελικές και δικαστικές αρχές και η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες, της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης. Με άλλα λόγια εξειδικεύονται οι αρχές επιβολής του νόμου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. α' του άρθρου 2 του π.δ. 135/2013, με το οποίο ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Απόφαση - Πλαίσιο 2006/960/ΔΕΥ. Πρόκειται για την Ελληνική Αστυνομία, το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή, το Πυροσβεστικό Σώμα, το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος και τις Τελωνειακές Αρχές, που έχουν δηλωθεί από τη χώρα μας στη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγχρόνως προβλέπεται ότι, αρχή επιβολής του νόμου νοείται και κάθε άλλη αρχή στην οποία ανατίθεται ο εντοπισμός, η πρόληψη και η διερεύνηση αξιόποινων πράξεων, όπως αυτές προσδιορίζονται στην περ. ε' του άρθρου 2 του π.δ. 135/2013, προκειμένου να καλυφθούν περιπτώσεις ειδικότερης αρμοδιότητας έρευνας και δίωξης.

Με τις παραπάνω ρυθμίσεις προσδιορίζονται οι αρμόδιες αρχές, σε συνάρτηση με τις προβλέψεις της Οδηγίας (ιδίως άρθρα 9 και 11) και με το π.δ. 135/2013. Κατά αυτόν τον τρόπο ορίζονται ως αρμόδιες αρχές για τις ανάγκες του παρόντος νόμου, εκείνες που σύμφωνα με το ως άνω π.δ. έχουν δικαίωμα να ανταλλάσσουν πληροφορίες και στοιχεία κατά τη διερεύνηση ενός εγκλήματος ή κατά την επιχείρηση συλλογής πληροφοριών και στοιχείων σχετικά με το έγκλημα αυτό.

Στην παράγραφο 2 καθορίζεται η υποχρέωση της ΜΣΕ να κοινοποιεί επικαιροποιημένο στην Επιτροπή κατάλογο των αρμοδίων αρχών, προκειμένου αυτός να τηρείται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και να διευκολύνεται με τον τρόπο αυτή συνεργασία των ΜΣΕ ή των αρμοδίων εθνικών αρχών.

Στην παράγραφο 3 ρυθμίζεται η δυνατότητα των αρμοδίων αρχών του παρόντος νόμου να επεξεργάζονται περαιτέρω τα δεδομένα PNR, καθώς και τα αποτελέσματα της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών, που λαμβάνουν από τη ΜΣΕ, αποκλειστικά και μόνο



για ανάλογους με την αρχική επεξεργασία συγκεκριμένους σκοπούς πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης ή δίωξης τρομοκρατικών πράξεων ή σοβαρών εγκλημάτων. Με αυτή τη ρύθμιση καλύπτονται περιπτώσεις που η περαιτέρω - δεδομένης επεξεργασία είναι αναγκαία και αναλογική για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση ή δίωξη άλλων τρομοκρατικών πράξεων ή σοβαρών εγκλημάτων, από την αρχική επεξεργασία ή τη συσχέτιση ή διασύνδεση με δεδομένα ή στοιχεία που αναπτύσσονται μεταγενέστερα, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη ότι, λόγω του χαρακτήρα των δεδομένων PNR και των χρήσεών τους, είναι πρόσφορα για περαιτέρω ανάλυση και χρήση, είτε στο στάδιο της συλλογής πληροφοριών είτε στο στάδιο διερεύνησης εγκλημάτων. Έτσι παρέχεται η δυνατότητα στις αρμόδιες αρχές, μετά το πέρας της παραπάνω επεξεργασίας, εφόσον υπάρχουν ενδείξεις για την τέλεση άλλων εγκλημάτων αρμοδιότητάς τους, να χρησιμοποιούν, να λαμβάνουν υπόψη ή να επεξεργάζονται περαιτέρω τα παραπάνω στοιχεία.

Η παράγραφος 4 απαγορεύει ρητά στις αρμόδιες αρχές τη λήψη οποιασδήποτε αυτοματοποιημένης ατομικής απόφασης, δηλαδή απόφασης που να έχει δυσμενείς νομικές συνέπειες για συγκεκριμένο πρόσωπο ή να το θίγει σημαντικά, με μοναδικό κριτήριο το αποτέλεσμα της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας των δεδομένων PNR, αξιώνοντας έτσι από τις αρμόδιες αρχές τον επιπλέον έλεγχο μεμονωμένα με μη αυτοματοποιημένα μέσα, προκειμένου να αποφεύγονται ανακριβή αποτελέσματα. Σε κάθε περίπτωση, για τη λήψη τέτοιας απόφασης από τις αρμόδιες αρχές προβλέπεται ρητά ότι, δεν λαμβάνονται υπόψη ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [έννοια μνημονευόμενη στο άρθρο 10 της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/680, ΕΕ L119 της 04/05/2016, σελ. 109], ρητά αναφερόμενες στη διάταξη του σχεδίου νόμου.

#### **Άρθρο 10**

#### **Υποχρεώσεις Αερομεταφορέων όσον αφορά τις διαβιβάσεις δεδομένων (Άρθρο 8 Οδηγίας)**

Το άρθρο αυτό ρυθμίζει τα επιμέρους ζητήματα της υποχρέωσης των αερομεταφορέων να διαβιβάζουν δεδομένα PNR στη ΜΣΕ. Συγκεκριμένα, ρυθμίζονται, σε συμφωνία με τις διατάξεις της Οδηγίας και της Εκτελεστικής Απόφασης της Επιτροπής (ΕΕ) 2017/759 [ΕΕ L 113 της 29-04-2017 σελ. 48-51], τα ακόλουθα ζητήματα: ποια δεδομένα από αυτά που απαριθμούνται στο άρθρο 4 υποχρεούνται να διαβιβάζουν οι αερομεταφορείς, με ποια μέθοδο («προώθησης»), σε ποια μορφή (μορφότυπο δεδομένων και κοινό πρωτόκολλο), σε ποιο χρονικό σημείο της διαδικασίας προετοιμασίας της πτήσης.

Στην παρ. 2 θεσμοθετείται υποχρέωση των αερομεταφορέων να διαβιβάζουν με την ίδια μέθοδο, όπως επί δεδομένων PNR, στην ΜΣΕ τυχόν εκ των προτέρων συλλεχθέντα, αλλά μη διατηρούμενα στην ίδια τεχνική μορφή, δεδομένα API.

Στην παρ. 3 ορίζονται ειδικά τα χρονικά περιθώρια στα οποία με ηλεκτρονικά μέσα οι αερομεταφορείς διαβιβάζουν τα δεδομένα PNR, είτε πριν τον προγραμματισμένο χρόνο αναχώρησης της πτήσης, είτε μετά το κλείσιμο αυτής. Εξαίρεση στα περιθώρια αυτά προβλέπεται στην παρ. 5, όπου θεσμοθετείται η διαβίβαση και σε άλλες χρονικές στιγμές, εφόσον συντρέχουν οι αναφερόμενες σε αυτή εξαιρετικές περιστάσεις.

Επίσης, ορίζονται (παρ. 4) δύο περιπτώσεις κατά τις οποίες ένας αερομεταφορέας εξαιρείται από την υποχρέωση διαβίβασης δεδομένων PNR με τους συγκεκριμένους μορφότυπους και τα συγκεκριμένα κοινά πρωτόκολλα, ήτοι η περίπτωση τεχνικής βλάβης στα ηλεκτρονικά μέσα – με ευθύνη απόδειξης του αερομεταφορέα – και η περίπτωση αερομεταφορέα που εκτελεί πτήσεις χωρίς συγκεκριμένο και δημοσιευμένο πρόγραμμα και δεν διαθέτει την αναγκαία υποδομή υποστήριξης συγκεκριμένων μορφότυπων (βλ. πτήσεις αεροταξί).



## Άρθρο 11

### Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ κρατών μελών (Άρθρο 9 της Οδηγίας)

Κατά το άρθρο αυτό, η ΜΣΕ (βλ. αντίστοιχα το άρθρο 9 παρ. 1 της Οδηγίας) διαβιβάζει, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της παρ. 6 του άρθρου 8, στις ΜΣΕ των άλλων κρατών μελών το συντομότερο δυνατό όλα τα συναφή και αναγκαία δεδομένα PNR (ή το αποτέλεσμα της επεξεργασίας τους) προσώπων που έχουν ταυτοποιηθεί μέσω αντιπαραβολής των δεδομένων PNR με υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, σχετικές με τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών πράξεων και σοβαρών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένων των βάσεων δεδομένων για πρόσωπα ή αντικείμενα που αναζητούνται ή για τα οποία υπάρχει σχετική καταχώριση.

Στην παρ. 2 ρυθμίζεται η περίπτωση όπου η ΜΣΕ με αίτησή της μπορεί να ζητήσει από τη ΜΣΕ άλλου κράτους μέλους δεδομένα PNR, εφόσον αυτά δεν έχουν ακόμα ανωνυμοποιηθεί μέσω κάλυψης δεδομένων (παρ. 2 του άρθρου 14), καθώς και το αποτέλεσμα της επεξεργασίας που πιθανόν έχει πραγματοποιηθεί σε αυτά (περ. α' της παρ. 2 του άρθρου 8). Τις πληροφορίες που λαμβάνει η ΜΣΕ τις διαβιβάζει στις αρχές του άρθρου 9 με συγκεκριμένη διαδικασία, ενώ σύμφωνα με ρητή πρόβλεψη παρέχεται η δυνατότητα η αίτηση να αφορά δεδομένα PNR και άλλων χρονικών στιγμών (πλην εκείνων του άρθρου 10 παρ. 3), εφόσον συντρέχουν εξαιρετικές περιστάσεις και για προβλεπόμενους στη διάταξη σκοπούς. Η αντίστροφη διαδικασία με την οποία χορηγούνται στοιχεία από την ΜΣΕ σε ΜΣΕ άλλων κρατών μελών, προβλέπεται υπό αντίστοιχους όρους στην παρ. 3.

Η απευθείας διαβίβαση δεδομένων PNR στις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους μέλους επιτρέπεται, κατά την παρ. 4, μόνο όταν απαιτείται σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και υπό τις προϋποθέσεις που θεσπίζονται στην παρ. 3. Αντίστοιχα, οι αρμόδιες εθνικές αρχές του άρθρου 9, μπορούν απευθείας να ζητούν δεδομένα PNR από τις ΜΣΕ άλλων κρατών μελών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, σύμφωνα με την παρ. 5 και υπό τους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται σε αυτή.

Σε κάθε περίπτωση που ζητούνται, είτε από την εθνική ΜΣΕ ή τις αρμόδιες αρχές του άρθρου 9, δεδομένα PNR από άλλα κράτη μέλη οι σχετικές αιτήσεις πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένες. Η αιτιολόγηση θεμελιώνεται σε οποιοδήποτε μεμονωμένο στοιχείο δεδομένων ή σε συνδυασμό τέτοιων στοιχείων, που κρίνονται απαραίτητα σε μια συγκεκριμένη υπόθεση πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης ή δίωξης, τρομοκρατικών ή σοβαρών εγκλημάτων. Αντίστοιχα, για να διαβιβάσει η ΜΣΕ δεδομένα PNR σε άλλα κράτη μέλη πρέπει η αίτηση αυτών να πληροί τις ίδιες προϋποθέσεις.

Στην περίπτωση που τα δεδομένα PNR έχουν ανωνυμοποιηθεί μέσω κάλυψης (σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 14), η ΜΣΕ γνωστοποιεί τα πλήρη δεδομένα μόνον εφόσον εκτιμάται εύλογα ότι είναι αναγκαίο για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών πράξεων ή σοβαρών εγκλημάτων και εξουσιοδοτηθεί από δικαστική αρχή ή εισαγγελική αρχή (παρ. 7).

Τέλος, κατά την παρ. 8 η ανταλλαγή πληροφοριών γίνεται αμελλητί, με τη χρήση των υφιστάμενων διαύλων συνεργασίας και σε γλώσσα που χρησιμοποιείται για το διάυλο αυτό και αφορά στις χρονικές στιγμές της παρ. 3 του άρθρου 10. Στις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, η ανταλλαγή πληροφοριών διεξάγεται μέσω του σημείου επαφής που ορίζεται για τον σκοπό αυτό από τη ΜΣΕ. Τα στοιχεία του σημείου επαφής και οποιαδήποτε αλλαγή σε αυτά γνωστοποιούνται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.



## Άρθρο 12

Επεξεργασία επεξεργασίας της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol) σε δεδομένα PNR  
(Άρθρο 10 της Οδηγίας)

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (Europol), εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της και για την εκτέλεση των καθηκόντων της, μπορεί να ζητήσει δεδομένα PNR ή το αποτέλεσμα της επεξεργασίας αυτών από την ΜΣΕ. Η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικών με τα δεδομένα PNR μεταξύ της ΜΣΕ και της Europol θα πραγματοποιείται μέσω της ασφαλούς εφαρμογής ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA) της Europol, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 794/2016 (ΕΕ L 135 της 24.5.2016, σελ. 53-114). Η γλώσσα που χρησιμοποιείται στην αίτηση και κατά την ανταλλαγή πληροφοριών είναι εκείνη που χρησιμοποιείται για τον δίαυλο SIENA.

Η ως άνω ανταλλαγή πληροφοριών μπορεί να πραγματοποιηθεί κατόπιν πλήρως αιτιολογημένης ηλεκτρονικής αίτησης της Europol στη ΜΣΕ, μέσω της Εθνικής Μονάδας Europol, της Διεύθυνσης Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας. Η ανταλλαγή αυτή πραγματοποιείται με σκοπό την υποστήριξη και την ενίσχυση της δράσης των κρατών μελών για την πρόληψη, ανίχνευση ή διερεύνηση ενός συγκεκριμένου τρομοκρατικού ή σοβαρού εγκλήματος, εφόσον το συγκεκριμένο έγκλημα εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Europol. Η αίτηση πρέπει να περιέχει τους λόγους για τους οποίους η Europol θεωρεί ότι η διαβίβαση δεδομένων PNR ή των αποτελεσμάτων της επεξεργασίας δεδομένων PNR συμβάλει σημαντικά στην πρόληψη, ανίχνευση ή διερεύνηση της σχετικής αξιοποίησης πράξης.

## Άρθρο 13

### Διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες (Άρθρα 11 της Οδηγίας)

Με το άρθρο 13 του σχεδίου νόμου αποτυπώνονται στην εθνική μας νομοθεσία οι προβλέψεις του άρθρου της Οδηγίας και ρυθμίζεται η διαβίβαση δεδομένων PNR και του αποτελέσματος αυτών, που αποθηκεύτηκαν από τη ΜΣΕ, σε τρίτες χώρες καθώς και η ανταλλαγή με τις ΜΣΕ ή τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών ή με ευρωπαϊκούς οργανισμούς (Europol) ρυθμίζεται στα άρθρα 11 και 12 του σχεδίου αντίστοιχα. Αναλυτικότερα, στην παρ. 1 προβλέπεται η διαβίβαση μόνο για συγκεκριμένη περίπτωση και όχι γενικά και εφόσον συντρέχουν σωρευτικά συγκεκριμένες ρητά προβλεπόμενες προϋποθέσεις.

Επί της πρώτης εκ των προϋποθέσεων της παρ. 1 επισημαίνεται ότι αυτή αφορά στη συνδρομή των προϋποθέσεων του άρθρου 13 της Απόφασης- Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 350 της 30.12.2008, σελ. 60-71) ή των αντίστοιχων εθνικών διατάξεων που ισχύουν για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις. Η επιλογή αυτή γίνεται διότι μέχρι σήμερα η εθνική μας νομοθεσία δεν έχει προσαρμοστεί με την προαναφερθείσα Απόφαση – Πλαίσιο, ενώ από την 6<sup>η</sup> Μαΐου 2018 αυτή θα αντικατασταθεί από την Οδηγία (ΕΕ) 2016/680 (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σελ. 89-131) για την οποία βρίσκεται σε εξέλιξη η διαδικασία ενσωμάτωσης. Μετά την ενσωμάτωση της Οδηγίας θα υφίστανται σχετικές διατάξεις στην εθνική νομοθεσία και δεν θα συντρέχει ανάγκη εφαρμογής του άρθρου 13 της Απόφασης- Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ, το οποίο σε μεγάλο βαθμό κατά περιεχόμενο αντιστοιχεί στο άρθρο 11 της Οδηγίας που ενσωματώνεται με το παρόν άρθρο του σχεδίου νόμου. Για τους ίδιους λόγους γίνεται παραπομπή στο συγκεκριμένο άρθρο της Απόφασης- Πλαίσιο και στην παρ. 2 του άρθρου 13 του σχεδίου.



Περαιτέρω στην παρ. 2 ρυθμίζεται η διαβίβαση δεδομένων PNR σε τρίτη χώρα χωρίς την έγκριση του κράτους μέλους από το οποίο ελήφθησαν τα εν λόγω δεδομένα, επιθυμούνται οι προϋποθέσεις για την πραγματοποίηση της εξαιρετικά αυτής διαβίβασης η οποία διενεργείται κατά παράβαση του άρθρου 13 παρ. 2 της Απόφασης- Πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ. Σε κάθε περίπτωση απαραίτητη είναι η ενημέρωση του αρμοδίου για την παροχή έγκρισης κράτους μέλους, το οποίο διατηρεί το δικαίωμα διενέργειας εκ των υστέρων ελέγχου της διαβίβασης.

Στις παρ. 3 και 4 προβλέπεται ότι οι διαβιβάσεις σε τρίτες χώρες πρέπει να γίνεται με την τήρηση των διατάξεων του σχεδίου και μόνο όταν διασφαλίζεται ότι ο σκοπός της χρήσης τους από τους παραλήπτες συνάδει με αυτές. Σε κάθε περίπτωση η αρμόδια αρχή που διαβιβάζει δεδομένα σε τρίτη χώρα, ενημερώνει σχετικά τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων της ΜΣΕ.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄**

### **Προστασία δεδομένων**

#### **Άρθρο 14**

#### **Περίοδος διατήρησης και ανωνυμοποίηση των δεδομένων (Άρθρο 12 της Οδηγίας)**

Με το άρθρο αυτό, σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 12 της Οδηγίας, θεσπίζεται μέγιστη χρονική περίοδος πέντε ετών, μέχρι τη λήξη της οποίας η ΜΣΕ μπορεί να διατηρεί τα δεδομένα PNR που διαβιβάζουνσε αυτή οι αερομεταφορείς (περίοδος διατήρησης) και μετά την πάροδο της οποίας, τα δεδομένα καταστρέφονται, εκτός αν έχουν διαβιβαστεί σε αρμόδια αρχή στο πλαίσιο έρευνας. Διευκρινίζεται ότι μετά την πάροδο εξαμήνου από τη διαβίβαση στη ΜΣΕ τα δεδομένα ανωνυμοποιούνται, με την κάλυψη συγκεκριμένων στοιχείων και μπορούν να αποκατασταθούν ονομαστικά υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

Η διάρκεια της περιόδου διατήρησης των δεδομένων PNR καθορίστηκε από τον Ευρωπαϊκό νομοθέτη, καθόσον κρίθηκε ότι είναι αναγκαία και ανάλογη προς τους σκοπούς της πρόληψης, ανίχνευσης, διερεύνησης και δίωξης τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων, αφού τα δεδομένα PNR είναι απαραίτητα να διατηρούνται για αρκετό χρονικό διάστημα, λόγω του χαρακτήρα και των χρήσεών τους, ώστε να μπορούν να αναλυθούν και να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο ερευνών (σημείο 25 προοιμίου Οδηγίας). Μάλιστα, θεωρείται ότι η διάρκεια αυτή καθορίζει και το εύρος του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας, το οποίο πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο περιορισμένο (σημείο 37 προοιμίου Οδηγίας).

Μετά την αρχική περίοδο διατήρησης (εξάμηνο από τη διαβίβαση), τα δεδομένα PNR, καθίστανται ανώνυμα με την απόκρυψη στοιχείων τους, προκειμένου να αποφεύγεται η δυσανάλογη χρήση τους. Η πρόσβαση στα πλήρη δεδομένα PNR που εξασφαλίζει την άμεση ταυτοποίηση του υποκειμένου των δεδομένων, επιτρέπεται μόνον υπό πολύ αυστηρούς και περιοριστικούς όρους, μετά την πάροδο της αρχικής αυτής περιόδου, προκειμένου να διασφαλίζεται το υψηλότερο επίπεδο προστασίας των δεδομένων.

Συγκεκριμένα, στην παρ. 1 ορίζεται ως περίοδος διατήρησης των δεδομένων στη βάση της ΜΣΕ η πενταετία από τη διαβίβασή τους, ωστόσο, έξι μήνες μετά από τη διαβίβαση προβλέπεται ανωνυμοποίηση των δεδομένων (παρ. 2). Η ανωνυμοποίηση γίνεται



με την έγκριση όλων των ρητά μηνιαστών όρων στην παρ. 2 του άρθρου αυτού στοιχείων, τα οποία χρησιμοποιούν στην άμεση τους χρήση του επιβάτη.

Στην παρ. 3 ρυθμίζεται η άρση της ανωνυμοποίησης και η αποκατάσταση των δεδομένων στην αλήρη αρχική τους μορφή, εφόσον πληρούνται απορριπτικές προϋποθέσεις και εγκριθεί αυτή από την κατά περίπτωση αρμόδια δικαστική/ελεγκτική Αρχή.

Στην παρ. 4 ρυθμίζεται η κατ' εξαίρεση διατήρηση δεδομένων PNR, μετά την πενταετία, συγκεκριμένης υπόθεσης, μόνο για την περίπτωση που αυτά διαβιβάστηκαν και χρησιμοποιούνται από αρμόδια αρχή στο πλαίσιο έρευνας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο αυτή.

Τέλος, στην παρ. 5 καθορίζονται τα χρονικά διαστήματα διατήρησης από τη ΜΣΕ των αποτελεσμάτων επεξεργασίας των δεδομένων PNR είτε για προς ενημέρωση των αρμοδίων αρχών είτε προς αποφυγή μελλοντικών ανακριβών αποτελεσμάτων.

## **Άρθρο 15**

### **Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Άρθρο 13 της Οδηγίας)**

Με τις προβλέψεις του άρθρου αυτού, εξασφαλίζεται, μέσω της εφαρμογής υψηλών προτύπων σύμφωνα με τις προβλέψεις ευρωπαϊκών Συνθηκών [βλ. Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (αριθ. 108) και Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών], υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων που έχει καθοριστική σημασία για την αποτελεσματική συνεργασία των δικαστικών Αρχών σε ποινικές υποθέσεις και την αστυνομική συνεργασία. Ειδικότερα, το άρθρο αυτό θεσπίζει τα δικαιώματα των επιβατών (πρόσβασης, διόρθωσης, διαγραφής και περιορισμού, αποζημίωσης και δικαστικής προστασίας), τα δεδομένα των οποίων αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας στο πλαίσιο του παρόντος νόμου και προβλέπει την απόλυτη απαγόρευση επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Στην παρ. 1 ρυθμίζονται νομοθετικά τα δικαιώματα του επιβάτη - υποκειμένου δεδομένων PNR, ενώ στην παρ. 2 θεσπίζεται η υποχρέωση της ΜΣΕ να εφαρμόζει τα κατάλληλα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα και διαδικασίες προκειμένου να διασφαλιστεί ο απόρρητος χαρακτήρας της επεξεργασίας και το απαιτούμενο επίπεδο ασφάλειας.

Στην παρ. 3 προβλέπεται ρητά ότι οι προβλεπόμενες υποχρεώσεις από άλλες διατάξεις, οι οποίες βαρύνουν τους αερομεταφορείς κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εξακολουθούν να ισχύουν.

Στην παρ. 4 κατοχυρώνεται η απόλυτη απαγόρευση της επεξεργασίας δεδομένων PNR που εμπεριέχουν ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και αποκαλύπτουν συγκεκριμένα στοιχεία, ρητά προβλεπόμενα στη διάταξη και θεσπίζεται η υποχρέωση άμεσης διαγραφής αυτών από τη ΜΣΕ, σε περίπτωση τέτοιας παραλαβής.

Στην παρ. 5 προβλέπεται υποχρέωση της ΜΣΕ να διατηρεί τεκμηρίωση όλων των συστημάτων και διαδικασιών επεξεργασίας που τελούν υπό την ευθύνη της και καθορίζονται τα ελάχιστα στοιχεία αυτής, ενώ ταυτόχρονα καθιερώνεται η υποχρέωση της ΜΣΕ να καθιστά αυτή διαθέσιμη στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Στην παρ. 6 καθιερώνεται υποχρέωση της ΜΣΕ να διατηρεί για πέντε έτη, τουλάχιστον αρχεία για κάθε πράξη που αφορά τη συλλογή, αναζήτηση, άρση της



ανωνυμποίηση, κοινοποίηση και διαγραφή δεδομένων PNR. Επίσης καθορίζονται τα στοιχεία που περιλαμβάνουν τα αρχεία αυτά, οι διαδικασίες στις οποίες χρησιμοποιούνται, καθώς και η κατόπιν απήχιστάς της παροχή πρόσβασης στα αρχεία αυτά στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Εξέως, στην παρ. 7 καθιερώνεται η υποχρέωση της ΜΣΕ να γνωστοποιεί, χωρίς καθυστέρηση, στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και στο υποκείμενο των δεδομένων, κάθε παραβίαση των προσωπικών δεδομένων που ενέχει σοβαρό κίνδυνο για την προστασία τους ή θίγει την ιδιωτικότητα του υποκειμένου.

## **Άρθρο 16**

### **Κυρώσεις (Άρθρο 14 της Οδηγίας)**

Με το άρθρο αυτό θεσπίζονται συγκεκριμένες κυρώσεις με σκοπό την απαρέγκλιτη εφαρμογή και τήρηση των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας με την οποία ενσωματώνεται η Οδηγία ΕΕ 2016/681. Η επιλογή των συγκεκριμένων κυρώσεων βασίζεται (α) στις αρχές της αποτελεσματικότητας, αναλογικότητας και αποτροπής, (β) στις Κατευθυντήριες Οδηγίες του Διεθνούς Οργανισμού ICAO (Doc 9944, Guidelines on PNR Data) (γ) στην εμπειρία επιβολής κυρώσεων σε αερομεταφορείς σε θέματα πεδίου «Διευκολύνσεων» σε εφαρμογή σχετικών ενωσιακών διατάξεων (όπως Schengen acquis).

Αναλυτικά, θεσπίζονται κυρώσεις μόνο σε βάρος των αερομεταφορέων, δεδομένου ότι το πεδίο εφαρμογής κατά την ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο αφορά αποκλειστικά σε αυτούς. Οι κυρώσεις επιβάλλονται μόνο για τις περιπτώσεις μη διαβίβασης ή μη σύμφωνης με τα προβλεπόμενα στα άρθρα 11 και 18 διαβίβασης των δεδομένων PNR από τους αερομεταφορείς στη ΜΣΕ, διότι ο έλεγχος ορθότητας των δεδομένων PNR, με την εξαίρεση των API, αφορά σε μη αντικειμενικά ελέγξιμα δεδομένα (Βλ. σχετικά και ICAO Doc 9944, σημείο 2.16.1, σελ. 2-7).

Με το άρθρο αυτό θεσπίζονται διοικητικές κυρώσεις υπό τη μορφή διοικητικού – χρηματικού προστίμου, καθώς και λόγω της προσωπικής ποινικής ευθύνης, σύμφωνα με το Σύνταγμα, δεν είναι ευχερής η επιβολή ποινικών κυρώσεων σε νομικά πρόσωπα (μορφή υπό την οποία εμφανίζονται οι αερομεταφορείς). Το ύψος των κυρώσεων είναι αντίστοιχο με εκείνου των κυρώσεων στην περίπτωση ευθύνης αερομεταφορέων για τη μη ορθή εφαρμογή διατάξεων κεκτημένου Schengen (παρ. 3 αρ. 30 ν. 4251/2014, όπως ισχύει σε εφαρμογή της Οδηγίας 2001/51/ΕΚ), το οποίο είναι αποδεκτό από την Επιτροπή Αξιολόγησης Schengen. Λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του τομέα των αερομεταφορών ως αγοράς, αλλά και τον αντίκτυπο της μη ασφαλούς λειτουργίας αυτού στη δημόσια ζωή, παρέχεται στην παρ. 2 η δυνατότητα, με κοινή απόφαση των συναρμοδίων υπουργών, να αναπροσαρμόζεται το ύψος των κυρώσεων, ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις εκάστοτε επικρατούσες συνθήκες.

Αρμόδια για την επιβολή των κυρώσεων ορίζεται η Αεροπορική Αρχή, όπως αυτή ορίζεται στο παρόν σχέδιο νόμου, λόγω της ύπαρξης περιφερειακών κλιμακίων σε όλους τους ελληνικούς αερολιμένες και καθιερωμένων διαδικασιών επιβολής και είσπραξης οικονομικών προστίμων.

## **Άρθρο 17**

### **Εποπτική Αρχή (Άρθρο 15 της Οδηγίας)**



Με το άρθρο αυτό απαιτεί το άρθρο 15 της Οδηγίας, κρίζεται ως εθνική εποπτική αρχή, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και ρυθμίζονται οι αρμοδιότητές της και οι εξουσίες της σε σχέση με την επεξεργασία δεδομένων PNR δυνάμει του παρόντος νόμου.

Η εθνική εποπτική αρχή, κατά το πρότυπο της απόφασης-πλαισίου 2008/977/ΔΕΥ είναι υπεύθυνη για την παροχή συμβουλών και τον έλεγχο της εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος νόμου, για κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που γίνεται σύμφωνα με αυτόν και εργάζεται για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε σχέση με την επεξεργασία αυτή (παρ. 1).

Στην παρ. 2 περιλαμβάνονται οι αρμοδιότητές της σχετικά με την αποστολή που η προηγούμενη παράγραφος της αναθέτει, οι οποίες συνίστανται είτε στο χειρισμό και την έρευνα καταγγελιών από το υποκείμενο των δεδομένων και την ενημέρωση αυτού για το αποτέλεσμα της, είτε στον έλεγχο της νομιμότητας της επεξεργασίας δια της διεξαγωγής ερευνών και ελέγχων (αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν καταγγελίας).

Τέλος, στην παρ. 3 προβλέπεται η υποχρέωση της εποπτικής αρχής για παροχή συμβουλών, κατόπιν αιτήματος, στο υποκείμενο των δεδομένων σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων του, τα οποία προβλέπονται στις διατάξεις του νόμου αυτού.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄**

### **Τελικές διατάξεις**

#### **Άρθρο 18**

##### **Κοινά πρωτόκολλα και υποστηριζόμενοι μορφότυποι δεδομένων**

**[Άρθρο 16 της Οδηγίας και άρθρο 1 και Παράρτημα της υπ' αριθ. 2017/759 Εκτελεστικής Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EEL 113 της 29/04/2017, σελ.48-51)]**

Με το άρθρο αυτό εναρμονίζεται το σχέδιο νόμου, τόσο με τις προβλέψεις του άρθρου 16 της Οδηγίας, όσο και με τις προβλέψεις της υπ' αριθ. 2017/759 Εκτελεστικής Απόφασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (EEL 113 της 29/04/2017, σελ.48-51), για την οποία επίσης υφίσταται υποχρέωση λήψης μέτρων μεταφοράς στην εθνική νομοθεσία.

Ειδικότερα, με το άρθρο αυτό καθορίζονται ο τρόπος και τα χρησιμοποιούμενα από τους αερομεταφορείς μέσα για τη διαβίβαση στη ΜΣΕ δεδομένων PNR, αλλά και δεδομένων API, εκ των προτέρων και χωριστά συλλεγέντων, σε όλες τις περιπτώσεις και για όλους τους αερομεταφορείς, ώστε να διασφαλίζεται το επιθυμητό επίπεδο ασφάλειας και η πλήρης συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία δεδομένων.

Στην παρ. 1 αποτυπώνεται ο γενικός κανόνας σύμφωνα με τον οποίο όλες οι διαβιβάσεις δεδομένων στη ΜΣΕ γίνονται ηλεκτρονικά με τρόπο που παρέχει τις κατάλληλες εγγυήσεις ασφάλειας και ορθότητας της επεξεργασίας. Κατ' εξαίρεση, η διαβίβαση γίνεται με οποιοδήποτε άλλο πρόσφορο μέσο, μόνο σε περίπτωση τεχνικής βλάβης και υπό την προϋπόθεση τήρησης των ρητά αναφερόμενων στη διάταξη προϋποθέσεων.

Στην παρ. 2 καθιερώνεται η υποχρέωση των αερομεταφορέων να χρησιμοποιούν κατά τη διαβίβαση στη ΜΣΕ ένα από τους μορφότυπους δεδομένων και τα πρωτόκολλα διαβίβασης που απαριθμούνται στο παράρτημα της παρ. 5 και το οποίο καθορίστηκε με την προαναφερθείσα Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στο συγκεκριμένο μάλιστα παράρτημα περιλαμβάνεται ειδικός μορφότυπος για τη διαβίβαση δεδομένων API που διαβιβάστηκαν χωριστά από τα δεδομένα PNR για την ίδια πτήση.

Στην παρ. 3 θεσπίζεται εξαίρεση από τους κανόνες των δυο πρώτων παραγράφων ώστε να δίνεται η δυνατότητα σε αερομεταφορείς, που δεν εκτελούν



απτήσεις εντός και εκτός ΕΕ σύμφωνα με τον καθιερωμένο και δημοσιευμένο πρόγραμμα και δεν διαθέτουν την αναγκαία υποδομή για να υποστηρίξουν τους μορφολογικές δεδομένων και τα πρωτόκολλα διαβίβασης, να διαβιβάζουν με ασφάλεια τα δεδομένα στη ΜΣΕ.

Στην παρ. 4 κατοχυρώνεται ο κανόνας ότι τα πρωτόκολλα διαβίβασης είναι κοινά για όλες τις διαβιβάσεις, ώστε να κατοχυρώνεται η ασφάλειά τους, ενώ και ο μορφότυπος των δεδομένων πρέπει να είναι ένας από τους υποστηριζόμενους, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα είναι αναγνώσιμα από όλους τους ενδιαφερόμενους. Στην ίδια παράγραφο θεσπίζεται η υποχρέωση των αερομεταφορέων να γνωστοποιούν στη ΜΣΕ το κοινό πρωτόκολλο και το μορφότυπο δεδομένων που προτίθενται να χρησιμοποιήσουν για τις διαβιβάσεις τους, από τα προβλεπόμενα στο παράρτημα, αλλά και η υποχρέωση της ΜΣΕ να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την υποστήριξη των κοινών πρωτοκόλλων και μορφοτύπων δεδομένων.

Τέλος, στην παρ. 5 προβλέπεται ότι προσαρτάται το παράρτημα που περιλαμβάνεται στην υπ' αριθ. 2017/759 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο σχέδιο νόμου και ότι αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτού.

## **Άρθρο 19**

### **Έναρξη ισχύος**

Με το άρθρο 19 καθορίζεται η έναρξη της ισχύος του σχεδίου νόμου και περιέχεται ρήτρα για τη δημοσίευση και την εκτέλεσή του.